

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četert leta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana za leto 4 gold., za pol leta 2 gld., za četert leta 1 gl.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXXIV.

V Ljubljani, 7. prosinca 1881.

List 1.

Cerkvene himne.

Poslovenil Janez Bilc.

(Dalje.)

O sedmerih blaženih vstanoviteljih reda „Marijinih služabnikov“.

(Praznik 11. svečana.)

I.

(Festivis resonent.)

Slovesne pesmice naj se razlegajo;
Možakom slavnim, katere Devica je
Odbrala Mati, da svet razsvitljujejo,
Pesme slavo naj pevajo.

Oni predrago domovje pustili so,
In častne službe; na gore podali se,
Da solz prebritkih spomin si ohranijo
V duhu, sliko prežalostno,

Dovolj jih okinča z obleko preblazena
Devica, v joku da vedno premišljajo
Britkóst, katero pod križem terpela je,
Sina ko gledala umirati.

Jih hlapce svoje iz sedeža rajskega
Imenovala je Mati izvoljena;
Si zarod novi pridruži v žalovanju, —
Družbo, vedno ki zbrana bo.

Terpljenje smertno nebeškega kralja naj
Premišlja, vedno oznanuje britkosti vso
In rane Matere, ktere že Símeon
V duhu preroškem oznanil je.

Ponižno Tebe Gospoda zdaj prosimo,
Odpri nam pot po svetnikih zaznamvano,
Daj nam, da s trudom enakim dospemo tje,
K tebi srečno da pridemo.
Amen.

II.

(Præclara septem lumina.)

Sedmero svetlih luči žar,
Obnebja Tusciškega kras,
Prižgala Deva Mati vas,
Da svetu luč sveti vsikdár.

Nedolžno-mlečne ustnice *)
Služabnike Marijine
Vas kličejo. — Marije ukáz
Na hrib Šenar pripelje vas.

In sama Mati blažena
Vam žalovalni plajš podá,
Da rane objokujete,
Ki serce so ji stiskale.

Z višave rajske Petru je
Mučencu razodela to:
Nastanovi naj družba se,
Ki se razderla več ne bo.

Oni naj nji le služijo;
Naj njo goreče ljubijo;
Častijo naj in hvalijo
Terpljenje njeno pregrenkó.

Vojvodi slavni, prosimo,
Naj mi za vami hodimo.
Ljubezen Deve in britkóst
Življenja bodi nam sladkóst.

In Ti Trojica blažena,
Pomoč nam pošlji iz nebá:
Živimo naj takó tud' mi,
Kot so možjé živéli ti!
Amen.

III.

(Matris sub almae numine.)

Vsled prošnje svete Matere
Sedmero se rodi otrok:

*) Usta nedolžnih otročičev.

Nje glas poklical jih je tje
Na hrib Senariški visok.

Kak bo rodila zemlja sad,
Ko sveta družbica cvetè,
Uči te čudež: glej, na krat
Visi na terti grozdiče.

In polne lepili čednosti
Smert sveta pošlje v sveti raj:
Marije hlapci blaženi
So v nebu srečni vekomaj.

Ki se v nebesih veselíš,
O družba blaga, nas poglej:
Odšla si ti, in nas pustiš,
Kjer moč divjá peklenska zdaj.

Po ranah toraj Matere
Preavete milo prošimo,
Odženi dušno nam temo
In grešno vkróti nam teló.

In Ti, Trojica blažena,
Pomoč nam pošlji iz nebá:
Živimo naj takó tud' mi,
Kot so možje živeli ti!
Amen.

Trije božični prazniki.

(Konec.)

3. Gerška beseda „martyr“ pomenja to, kar naš „svedok“ ali „priča“, pričevalec. Kristusove priče, o katerih smo dosle govorili, bile so (in so) večinoma iz odrašene dobe. Pa tudi nedoletni otroci, ki sicer še niso bili sposobni za kakí čin ljubezni in želje, so za Kristusa kri prelivali, ker so padli kot daritva mrežnje do Zveličarja. Oni so toraj mučenci z dejanjem, a brez lastne volje (martyres opere et non voluntate). Središče za vse mučence tē verste je praznik ter spomin nedolžnih otročičev, ktere je Herod v svoji sovražljivosti do Kristusa dal pomoriti. Ta brezserčni in prvi preganjavec kristjanov zasliši glas, da je rojen nov kralj judovski in ves ostermi. Zakaj neki je ta novica toliko osupnila silnega Heroda? Zakaj li se je bal, da bo sedaj po njegovi oblasti in časti? Mladorojeni kralj ni namenil Herodu zdrobiti vladarskega žezla ter njegove krone v prah spremeniti. Vedi; Herod se je zavoljo tega tako zeló prestrašil, ker si je bil svést, da je nepostaven, vsiljeni lastnik Davidovega prestola (I. Mos. 49, 10); zgrozil se je vsled krivice, ktera mu je omadeževala kraljevo čast. Da pa bi vse Izraelovo upanje na Mesija z jednim mahom zaterl, zapové pomoriti vse otročiče v Betlehemu in po okolici, vse, ki še niso dopolnili drugega leta, misleč, da bo na ta brezvestni način presekala nit življenja mladorojenemu kralju judovskemu. Zapoved bila je izdana. Divjaški rabeljni, že vajeni na prelivanje kervi, prideró z golimi mečmi, hodijo po hišah, materam z naročja tergajo nedolžne fantiče ter jih brez usmiljenja morijo! V Betlehemu in okolici teče kri, matere zaganjajo strašen jok in krič, a otroci padaje v hladni grob kakor prezgodaj poteptane cvetlice. (Mat. 2, 1—18.) Cerkev jih časti kot prave, če tudi nezavedne mučence. Čeravno niso Kristusa poznali, vendar so umerli za-nj kot njegovi prvi branitelji, ker so s svojo kervjo ubeglo Dete Jezusa obvarovali pred besno roko hudobnega Heroda. Ti otročiči niso Kristusa branili z besedo, ampak s smertjo. Po rodu bili so judovski otroci. Ker so pa bili pomorjeni zaradi Zveličarja, so tako kar ob prvi

luči svojega življenja sprejeli kerst kervi z ozirom na začeto delo odrešenja ter so pomerli kot prvi kristjani, kot prvi cvetki na bodljikavem drevesu grenkega mučeništva.

Takih otroških mučencev, ki sicer niso z lastno voljo bili pripravljeni umreti za Kristusa, a vendar so dejanski zavoljo njega zgubili dragoceni dar življenja, takih otroških mučencev še razven betlehemskih fantičev naletiš veliko število v zgodovini katoliške Cerkve. Mar sovražniki Kristusovi za časa silnega preganjanja v prvi dobi kristjanstva niso ugasili luči mladega življenja marsikteri drobni dušici? Tako v poznejših časih do dneva današnjega povsod, kjer božja Previdnost dopusti prelivanje kervi za napajanje mladih vejic na velikem drevesu sv. Cerkve. Taki nežni mučenci morajo vzbujati naše sočutje. Tudi tē si mislimo, kakor v naj tesnejši zvezi z Zveličarjem, in Cerkev časti jih dostojno s tem, da spomin na grozno smert nedolžnih otrok betlehemskih, kot sredotočje za vse podobne mučence, obhaja neposrednje po prazniku sv. Janeza.

Ta svetek je Cerкви dan žalosti zavoljo nadlog mater, posebno pa zaradi tega, ker so otroci po svoji smerti morali odrešenja čakati v predpeklju s drugimi pravičnimi starega zakona. Vsled tega ogrinja se Cerkev v modro (višnjevo) opravo, a pri sv. maši izpušča slavo-spév „gloria“. Samo če ta praznik zadene na nedeljo, rabi Cerkev z ozirom na dan Gospodov rudečo barvo kervavega mučeništva in glasi se „gloria“, ali „slava Bogu na višinah, in na zemlji mir ljudem blage volje.“

Kervava smert vseh nezrelih otročičev, ki sedaj svojemu in našemu Bogu čast povelečujejo, naj nas zbudi, da s psalmistom (8, 2.) vzdihnimo: „Gospod, Bog naš! kako je veličastno ime tvoje po vsi zemlji! V ustih malih in dojenčev si pripravljáš hvalo zavoljo svojih sovražnikov!“ Oh, ko bi se tudi naše ustnice gibale samo za čast in slavo božjega imena! Pogledjmo vendar, kako „dragocena je pred Bogom smert njegovih svetnikov.“ (Ps. 115, 6.)

Sveto Cerkev katoliško kinča rudeči venec mučeništva. Zopet moč brezvérnega sveta besni zoper taisto huje kakor kedaj. Hočemo li mi pri tem boju roke križem deržati? Če bo to, ne smemo se zanašati, da nas bo na sodnji dan Zveličar spoznal za svoje. Ne tako; mi hočemo storiti to, kar od nas zahteva vést in vera. Hočemo se skazovati dobre katoličane, in serčne vojake z živo vero. Naše orožje zoper sovražnike neveste Kristusove bodi stanovitna molitev, da se zaslepljeni naposled spreobernejo in svojo meržnjo opustijo. Vse-mogoči nam bode pripomogel k zmagi; On je bramba in rešenik svojega ljudstva. (Ps. 77, 35.) Za ta namen se od sv. Štefana učimo gorečnosti v veri in ljubezni do sovražnikov; od sv. Janeza zaupanja v Boga in odkritoserčne ljubezni do bližnjega; pri nedolžnih otročičih pa si kupimo poterpežljivosti, zlasti takrat, kadar nam se zdi, da moramo kelih terpljenja piti brez svoje lastne krivnje. „Blagor človeku, kateri poskušnjo voljno terpi; ko jo prestane, zadobil bode venec življenja, ki ga je Bog obljubil svojim ljubljencem.“ (Jak. 1, 12.)

M. K.

Nekteri šarki za novo leto.

II.

Verski sovražniki so povsod enaki ter njih žolčnato serce ne more živeti, če ne trosi strupa zoper svetinje sv. vere. Posebno na zapeljevanje mladine so vsi besni in noben pomoček jim ni prezaničljiv. Iz tacih ust, ki so poklicane mladini z izgledom in nauki svetiti, mora

večkrat slišati naj bolj strupene in pošastne laži in psovjanja zoper Cerkev in njene nauke, n. pr., da imajo viši šole namen človeka znebiti spón vsake vere, da ta ali ta svetnik nikoli ni živel. Tudi se priporočajo mladini nevarne in z zmotami zoper sv. vero natrošene bukve itd. In tako se slišijo iz raznih krajev mnoge prehude reči, ki pričajo, kako nevarno je za mladino dandanes, ker hudovoljnih brezvercev se nikjer ne manjka, in če si eni sami ne upajo dosti ljulike sejati, si pa še koga najmejo od daleč, da bi jim pomagal.

Vse to pojasnuje, kako potrebno je si tudi v novem letu 1881 globoko v serce zapisati Jezusove besede: „Čujte in molite, da ne pridete v skušnjava!“

Ker je pa posebno veliko brezvercev na tisti ledini, kjer se z vedo pečajo, zato ne bo odveč, ako nekatere izglede povemo, kako nesrečni da so taki prostomišljaki, slabovérce ali celó brezvérci, in kakošen je navadno njih konec.

Nevérni prostomišljaki se včasih redijo in debelijo v zlozmem življenji, kakor vol za mesnico. Še večkrat pa po razuzdanem življenji zabredejo v revšino, bolezní, v ječe in pokosi jih zgodnja smert kakor gnjilo cvetje in zelenje.

Veliko dozdevno učenih brezvercev je tavaló sem ter tje po svetu in končalo v norišnici, v ječi itd. Gryphius je tožil, da noben dan svojega življenja ni bil v resnici srečen. Eden, slabovéren, bivši v kerčmi ko so domači rožni venec molili, je tarnal: „O kako srečni ste, da zamorete moliti!“ in nezadovoljnost gleda iz njegovih pesem. Mnoge je pokopala mesena razuzdanost. Sploh po večini so bili razvpiti pisatelji slabovérce ali pa celó brezvérci, prostomišljaki, v polnost pogreznjeni, in njih konec otožen, prav velikrat silo žalosten. In kateri so z njimi istega bitja, jih umivajo, gladijo in preslavlajo, ker so Cerkvi Kristusovi sovražni, kakor so uni bili, ter lonec loncu, kotel kotlu slavo poje. Wezel je v napihnjeni samolastni ljubezni na svoje rokopise bil djal bogoskrunski napis: „Dela boga Wezel-a“, umrl pa je v reví in nadlogi. Lenz, mladosten prijatelj Gothe tova in mnogopreslavljan, je vsled malopridnosti in tako imenovane nesrečne ljubezni postal „vagabund“, se je zmešal, in umrl je pri nekem čevljarju v Moskvi. Burman, improvizator itd., je za lakoto in revšino umrl v Berlinu. Veliko zanikarnih brezvérskih pisunov je storilo naj bolj zaničljivo in od vsacega treznega človeka preklicano smert, namreč smert samomora, kakor Kleist in več drugih.

Nevérni ljudje se težko spreobernejo, ker jih je pregreha vse okužila in spačila. „Perverzi difficile corriguntur“ (Spačeni se težko poboljšajo), pravi sv. Duh. Neki mašnik si je mnogo prizadeval, da bi brezvercu verske resnice v serce vcepil. Po več pogovorih je brezverec razodel svoj stan, ki mora vsacega z grozo napolniti, kdor ima še kaj občutka za poštenost. Rekel je: Gospod, ne trudite se vendar z menoj toliko, da bi me k veri zavrnili; jaz sicer tudi verujem, pa nisem po veri živel — in da vam odkritoserčno povém resnico: Jaz sem zanikarnej, ki sem bil že s petnajst leti zgubil vso čednost; od tistega časa sem vse opustil; svoji bogoljubni materi sem vzrokoval veliko solz; da se tega prepričate, berite le pisma, ki so mi jih pisarili. S tem je bilo vse povedano; trud duhovnov je bil res zastoj. (Ehmig. Beisp. 4. zvez., str. 488.)

Šolski mladeneč, naj bolj za te so te verstice pisane. Stori dobre sklepe za novo leto; vari se lažljivih prerokov, če so tudi v prav lepi suknji; vari se zapeljivih bukev, časnikov, če so še tako mični; opusti napake in živi kakor se spodobi katoličanu in sinu slovenske matere. Besede sv. pisma niso pisane v košatem

zlogu, toda sv. Duh pravi o njih: „Verbum Domini manet in aeternum!“

Trojna božja pot

s svetimi stopnjicami na Kranjskem.

Vvodna opomba.

Leta 1878 sem bil po gosp. dr. J. Sterbencu na prošnjo nekih bogoljubnih duš pismeno opomnjen, naj bi se za pobožnost sv. stopnjic na Žalostni gori pri Mokronogu, kjer sem jaz takrat bil v dušnem pastirstvu, na svitlo dala primérna premišljevanja in molitve. Ker me je skušnja učila, da mnogoteri ne vedó, kako bi opravljali to pobožnost, sem sklenil po svoji moči vstreči opravičeni želji ter sem se z duhovnikom v pokoju g. Markovičem lotil dotičnega dela. Mislim sem si pa, da bi ne bilo napačno, ako bi se za vse tri kraje, kjer se nahajajo ss. stopnjice, namreč za Žalostno goro, za Novo štífto pri Ribnici in za sv. Jošt pri Kranji, skup s; ravila in na svitlo dala knjižica, v kateri bi se pristavil tudi popis teh božjih potov in bi si tako romar lahko kupil bolj koristen spominek, kakor se pa navadno zgodi. — Ko nam je tudi škofijski list priporočal sestavljati farne kronike, sem skušal zbrati za te tri kraje potrebne podatke ter sem spisal naslednje čertice, ki so ob enem kolikor toliko zanimive za našo cerkveno povestnico, za katero bi morali po enakih doneskinih nabirati gradiva. Za prijazno podporo v tem oziru se zahvaljujem čč. gg. Fr. Tavčarju, duhovniku pri sv. Joštu in Dragotinu Klinarju pri Novi štífti. —

Dám pa — po daljših zaprekah — po „Danici“ na svitlo te čertice z nado, da utegnejo bogoljubnim romarjem vendar le koristiti. *Anton Žlogar.*

I. Sveti Jošt pri Kranji.

Nekaj lét je, odkar je posebno med omikanimi prišlo v navado, da popotovaje kaj radi obiskujejo visoke gore, kjer se razveseljujejo z daljnimi razgledi in okrepečujejo s čistim planinskim zrakom. Mnogokrat se ne dajo oplašiti po nobenih nevarnostih, ki protijo takim hribolazcem, dasiravno se tolikrat bere o nesrečah in žalostnem končanju v skalnatih prepadih ravno tistih, ki o Gospodovih dnevih, ne zmené se za božjo službo, plezajo po stermih gorah.

Kdo bi toraj hotel našemu priprostemu ljudstvu slovenskemu zameriti, da tudi rado hodi na gore, pa ne samo iz posvetnega namena, temuč iz višjih bogoljubnih ozirov, ker se podaja naj rajši na tiste hribe in višave, s katerih se ponosno vzdigujejo pod sinje nebo lepe cerkve, kjer so sploh bolj znane božje poti. Tako pobožno ljudstvo doseže dvojni namen, se dušno in telesno poživí ter je bolj zadovoljno s takimi svojimi „izleti“, kakor marsikteri posvetnjak z zgoli samim lepim razgledom.

Med take gore, kamor že od nekdaj slovensko ljudstvo od vseh krajev rado zahaja na božjo pot, se šteje tudi Šent-Jošť v Šmartinski fari pri Kranji na Gorenjskem. Zdaj, kar hlaponi sopiba o po železnici Rudolfovi, je kaj pripravno romati na hrib sv. Jošta. Od postaje v Kranji se lahko gre čez Gaštaj in Šmartno ter se dospé v kaki poldrugi uri na goro, ali pa od druge strani čez Besnico.

Pa tudi od zahodnje strani deržijo steze od Polján, Loke, Železnikov, Selc in drugih krajev na to goro.

In ko človek po ne ravno težavni poti dospé na verh gore, kako bogato je njegov trud poplačan!

Krasen razgled se ti na vse strani odpré s tega

2660' visocega hriba. *) — Proti severo-zahodu veličastno k nebu kupijo mogočni velikani in med njimi sivi Triglav (9037'). Na severnem vzhodu pa se kakor natorna meja med Koroškim in Štajerskim v dolgi versti stezajo: Karavank snežne kopé, med katerimi se kaj lepo razločijo verho: veliki Stol (7068'), Ročica (8153'), Storžič (6735'), in na dalje Kamniške planine z velikim Grintovcem (8058') in z Ostrico (7422'), ki se približajo do manjšega pogorja Podpeškega ali Berdskega. — Med tem gorovjem se pred teboj razgrinja prekrasna planota, po kateri dère bistra Sava in sprejemlje neštevilno potokov, ki napajajo prelepo polje in zelene livade. In kako se ti naproti smehlajo bele cerkve in visoki zvoniki zmed zelenega drevja in prijaznih holmcev, pa lepi gradiči tu in tam, katerih prešteti nisi zmožen! Zares prelepe kraje ima domovina slovenska! Staroslavnege mesta Kranja ne moreš od tod videti, ker pogled zakriva vmes kviško kupeča Šmarjetina gora, kjer je tudi nekdanja cerkev sv. Margarete, o kateri Valvazor **) že pripoveduje. Leta 1793 se je ta cerkev opustila; zidovje še zdaj stoji, pa precej razrušeno; zvonik s streho je še dobro ohranjen.

In na južno stran se razprostira pred teboj prelepo rodovitno Soriško polje, že tolikrat opevano, ktero končá povsod znana Šmarna gora (2080'), priljubljena božja pot. Čez medvodsko sotesko se v lepem vremenu kaj lepo razloči bela Ljubljana s svojim ponosnim gradom (1153'). Nazaj od jugozahoda se poteguje Loško gorovje, ob katerem se lepo razloči mesto Loka (1260'), in višje naprej gora pri gori kakor stopnjice proti očaku Triglavu.

Toda še bolj kakor ta veličastni razgled romarja vabi na to goro svetišče, ki je tu postavljeno Bogu in sv. Joštu na čast.

Kdaj prav za prav je bila tu gori cerkev sozidana, se ne vé natanko. Imenik Ljubljanske škofije ***) pravi, da krog leta 1600. Pred seboj pa imam staro knjižico od sv. Jošta, †) ktera po svoji pisavi začetek te božje poti še bolj nazaj postavlja, dasi ne govori naravnost o letnicah. „Češenje sv. Jošta — se tam bere — izvira že iz prestarih časov; ondi se je največ duhovnih opravil godilo, več kot v vseh drugih podružnicah (takrat) obširne šmartinske fare. Tudi so vsi ljudje iz fare že od nepomljivih časov vsako leto enkrat romali na Šentjoško goro in priprosti kmetič ima valed starodavne ljudske govorice to romanje za tako potrebno, da misli, ako ga v življenji ne opravi, da ga mora za pokoro po smerti doveršiti. ††) Tudi se bere, da se je tukaj mesto stare majhne, nova in večja cerkev sozidala. —

Vsled tega se smé sklepati, da se ima začetek te božje poti postaviti nazaj pred leto 1600. Morebiti se ta letnica obrača ravno na to drugo in razširjeno cer-

kev. Lahko se pa tudi oberne na beneficij, da je namreč takrat pri tej cerkvi zavoljo romarjev bil nastavljen poseben duhovnik. Za Valvazorja (v 17. stoletji) je bil sv. Jošt podružnica velike matere fare Šmartinske, ki je ena naj starejših na Kranjskem, od ktere se že v l. 1286 kot župnik bere nek Viljem de Lock (Loški), ktera je tudi po vstanovitvi ljubljanske škofije dala svojega župnika Žigo pl. Lamberga l. 1463 za prvega škofa ljubljanskega.

Cerkev sv. Jošta se je zidala berž ko ne zavoljo velikega češčenja, ki ga je pobožno ljudstvo skazovalo velikemu čudodelniku sv. Joštu, spoznavcu in puščavniku. Sej je tudi še več cerkev na Kranjskem temu mogočnemu priprošnjiku posvečenih, med katerimi je še zdaj imenitna božja pot k sv. Joštu na Kumu (3846') na Dolenjskem.

Na verh hriba zraven cerkve se nahaja poslopje za duhovnega pastirja, z več sobami za navadne romarje, pa tudi za duhovne, ki pridejo pomagat. V posebni sobi se hrani še več starinskih knjig, a bolj nabožnega (ascetičnega) obsega, brez zgodovinske važnosti. Zraven je mežnarija. In na zahodno stran od zvonikov naprej je kapelica B. D. M. Snežnice, kjer se mašuje tudi saj ob tem prazniku, 5. avgusta. Kdaj se je zidala, ni znano.

Cerkev sama je prav močno zidana, v ličnem zlogu. Ima dva ne zeló visoka, pa terdna zvonika; v gornjem je cerkvena ura, v južnem pa so trije lepo vbrani zvonovi. Mali zvon ima letnico 1693, srednji 1722, oba je vlil Gašper Franchi v Ljubljani. Veliki zvon tehta 24 stotov 20 funtov, vlil ga je leta 1834 Anton Samassa v Ljubljani. Ta zvon je iz več obzirov imeniten. Na njem se bere ob robu (morebiti prvi) slovenski napis, ki se glasi:

Moj bron je najden bil v dnu mórja, ko Turčije

Kraljestvo v Héliadi končal je Navarin.

Ga kupi romar; ga Samassa v zvon prelije;

Glasim zdaj božjo čast iz svet'ga Jošta lin.

Ta lepa kitica pojasnuje, da je bil zvon vlit iz kanonov turško-egiptovskega brodovja, ki je bilo v pomorski bitvi pri mestu Navarinu ob zahodni strani Moreje popolnoma premagano 20. oktobra 1827 v oprostavni gerški vojski. V morje potopljene kanone so potem izvlekli in po neki angleški družbi so jih razprodajali; le tih nekaj je bil v Terstu nakupil tudi ljubljanski zvonar Anton Samassa, in iz njih vlil šent Joški zvon, ki se je naj večji del plačal z milimi darovi pobožnih romarjev. Tako zdaj lahko umévamo ta napis.

(Dalje sledi.)

Iz življenja Mavricija Tomana.

(Dalje.)

Otok Goa ima več terdnjav. Naj pglavitnejši so: Mormogam, Aguada, dos Reis, Sant Diago in Sant Lorenc. Posadke pa je povsod le malo, in tresejo se pred napadom naj manjšega azijskega kneza, da ne omenim strahú pred kakim evropskim napadovavcem. Vzrok temu je, da se je značaj Portugalcev zeló spremenil, postali so namreč mehkužni in ne znajo več biti mož-beseda. O mojem času leta 1755 je šel kraljevi namestnik grof Alva s 4000 možmi, kar je tam za Evropejce že velika vojna, nad neverce in je obsedel terdnjavo Ponta. Že je bil namenjen z naskokom jo vzeti, ko vidi, da mu naj potrebnejših reči manjka. Častniki so ga prodali iz sovraštva ter so samega na bojišču pustili. Nevérei napravijo napad iz terdnjave, razsekajo njega in spovednika, pomoré veliko vojakov, še več pa

*) Cf. Vojvodstvo Kranjsko. Izdala Matica Slovenska v Ljubljani 1866, pg. 5 seq.

**) B. VIII, pg. 766.

***) F. Catalogus cleri dioecesis Labacensis 1880, pg. 135.

†) Leben und Gutthaten des hl. Judoci, Sohnes des Königs aus Grossbritannien, der von Menge frommer Christen in Ober-Crain in St. Martini-Pfarr auff dem sogenannten Judocus-Berg mit Erfolg ohnzahlbaren Gnaden andächtigt verehret wird. 1743. Laybach bey A. F. Reichhardt.

††) To misel imajo tudi o drugih božjih potih, ktera je prazna, se vé. Na nekaj družega bi bilo pač treba močno paziti; na to namreč, da bi se svetost božje poti ne skrunila — ne po poti in ne na mestu samem. Kar nam je znano iz prešnjih lét, nas vselej zaskerbí, kadar slišimo o božjih potih: naj zadevni dobro pazijo na prenočišča itd.

jih ranijo. Začeli so se že za celi otok bati; pa sovražnik ni znal zmage porabiti, za kar se imajo zahvaliti sv. Frančišku Ksaveriju, katerega Portugalci častijo za svojega generala.

Se nekaj moram o življenji omeniti, katero se v viših krogih nahaja. Vozov s konji tukaj tako malo nahajaš, kakor v deželi Kafrov. Le kralja namestnih v mestu ima četo vojakov na konjih, ktere pa rabi le za svečanost o posebnih prilikah. Namesto vozov so v rabi tako imenovani „palankini“, ktere smemo primérjati z majhnimi posteljami. Znotranji kraj, kjer oseba sedi, ima lepo pogrinjalo ali pa tigrovo kožo, z zlatom vezene baržunaste blazine, in zamore se ali sedeti ali ležati. Ta postelj ali počivalnica je privezana s svilnatimi vervicami na močen, znotraj votel drog, imenovan „bambu“, ki je oblečen v lepo usnje in ima na koncéh sreberne gumbce. Vse to je narejeno prav okusno in lično in nosijo štirji zamorci ali Azijanci. Na strani gresta eden ali dva zamorca in nosita krasen baržunast solnčnik, da gospôda v senci sedi. Za deževno vreme preprežejo iz bičja lično narejeno strešico. Da se sedeča oseba ne nadleguje, je narejeno okence, katero se dá odpreti in zapreti. Ta način se dati okoli nositi je zelo pripraven in je za oči bolj slovesen kakor naši vozovi.

Duhovniki, redovniki in prosto ljudstvo se tudi te noše poslužuje, s tem razločkom, da počivalnica ima nekoliko drugačno obliko, in ni tako bogate in ošabno okinčana, tudi se ne imenuje „palankin“, ampak „andor“. Prav navadni način se nositi je ta, da dva moža v zelenem suknu sedečega človeka nosita.

Evropejci in Mestici, to so tisti, ki so evropejskega rodú, pa so bolj nežni, kakor njihovi roditelji, nosijo francosko obleko iz holanškega suknja in družega evropejskega blaga, doma pa imajo navadno volnato opravo.

Na otoku Goa ni posebnih niti domačih niti divjih živali. Vidi se le malo konj; slonov, velblodov in oslov pa celo ni. Krave, voli in prešiči se nahajajo le v tolikem številu, da zadostujejo potrebi Evropejcev, kajti Azijanci malo, ali pa nič mesa ne jedó. Na drugi strani pa je veliko bivolov, ktere rabijo pri poljedelstvu in drugem težkem delu. To so strašne živali, in ljubijo močvirje in vodo, so pa vendar zadosti krotke. Divjih živali je le malo. Tigri le škodo napravljajo, ljudi pa ne napadajo. Razun teh so še neke druge divje živali, ktere „adibes“ imenujejo in so podobne divjim psom. Po noči so zelo nevarni, njihovo lajanje in tulenjenje pretrese človeka skoz in skoz. Kar dobijo, zgrabijo in odvlečejo, in ako človeške trupla niso zadosti globoko zakopane, jih izgrebljejo, proč vlečejo in požró. Káč se je tudi treba bati, najbolj gadov, posebno pa plemen, ki se imeuje „de kapello“. Ako se ta žival draži, ji zraste na glavi nekaj greben in na ušesih se vidita dva latinska S. Pravijo, da ljudje, od té kače pčeni, morajo umreti... (Dalje sledí.)

Boji nemških cesarjev v srednjem veku proti Cerkev. *)

Obernimo se v Rim. Mnogo se je tu spremenilo v kratkem času. Znano je, da je leta 476 Odoaker zaterl mogočno cesarstvo Rimsko. Leta 368 prisvojili so si Langobardi Italijo do Tibere. Le Rim in tako zvani eksarhat v Raveni bil je pod oblastjo vzhodno-rimskih cesarjev carigrajskih. V osmem stoletju so hoteli Langobardi, na čelu bil jim je Ajstulf Serčni, prisvojiti si tudi

Rim. Papež Štefan II, sam preslab, da bi se upiral dolgo Langobardom, se podá leta 754 h kralju Pipinu Frankoskemu prosit ga pomoči. Pipin, mož pobožen, rad obljubi pomoč, ter zdajci gre s svojo vojsko proti Langobardom. Ajstulf, videč, da je preslab, prosi Pipina mirú pod vsaktero pogojo. Mir je sklenjen; Ajstulf dá prisvojene kraje nazaj, Pipin pa se podá s svojo četo domú. Toda Ajstulf je okanil svoje nasprotnike. Berž po odhodu Pipinovem napade Rim in razdjani kraji nanzanjajo sled, koder je šel Ajstulf s svojo četo. Zopet prosi papež Pipina pomoči. Tudi sedaj mu je ne odreče vladar; nemudoma se podá na Laško, ter pobije Ajstulfovo vojsko. Deželo pa, ki si jo je bil prisvojil in za katero se vzhodni cesarji niso nič menili, dá papežu v last. Tako so nastale dežele papeževe.

Poslancem cesarja vzhodno-rimskega, ki so temu oporekali, odgovori Pipin: „Nisem prišel pomagat človeku (zemeljskemu), marveč zgrabil sem orožje in preterpel toliko neugod zaradi sv. Petra in za odpušanje svojih grehov. Kar sem podaril sv. Petru, naj mu ostane, in ni ga človeka na svetu, ki bi me premotil, da bi besedo prelomil.“ Pravijo pa nekteri brezverni zgodovinarji, da Pipin ni smel dajati teh dežel nikomur, ker niso bile njegove. Toda to je laž; dežele, ktere je dvakrat z mnogimi izgubami in z velikim trudom osvojil, bile so gotovo njegove. Vzhodno-rimski cesarji se niso nič brigali zanje; pustili so, da je Ajstulf divjal po rodovitnih krajih, toraj, ker dežele branili niso, tudi niso bili več njeni posestniki.

Ajstulf kmalu po teh dogodkih umerje silne smerti. Toda Langobardi tudi po njegovi smerti ne mirujejo. Zopet napadejo papeževe dežele. Papež Hadrijan I prosi zopet pomoči pri kralju Frankoskem, a Pipina takrat že ni bilo več med živimi, vladal je njegov sin Karol Veliki (768–814). Bil je veren, iz serca vdan sin materi Cerkvi. Gre sedaj papežu na pomoč, premaga Langobarde ter uniči njih kraljestvo leta 774.

Tudi drugod ter v kraljestvu svojem kaže se Karol zvestega katoličana. Živa vera ga sili, da se podá s svojimi četami na Španjsko, kjer premaga Saracene, naj hujše sovražnike kersanstva. Na vzhodu svojih dežel premaga paganske Avare; v svojem kraljestvu pa zbira menihe v samostanih, tudi zida samostane, zida šole, ki jih izroči menihom.

Nepozabljen ostane Karol v zgodovini, kajti omika starih bila bi nam zgubljena, ko bi je ne bili oteli pogina menihi, ki si jih je izbral Karol, s prepisovanjem.

Vedel pa je za te silne zasluge prav dobro tadanji papež Leon III. Zato ga tudi leta 800 krona za rimskega cesarja.

Naj bi mu pač bili tudi taki nasledniki! A žal, pozabili so cesarji, da so nasledniki Karola Velicega. Ne da bi bili branili Cerkev, so jo sami napadali velikokrat. Od tod boji nemških cesarjev s Cerkvijo v srednjem veku.

Ob kratkem hočemo pregledati tudi ta del svetovne zgodovine. Od leta 1056–1106 je vladal Nemcem cesar Henrik IV, in s tem cesarjem začne se tudi dolgi boj proti Cerkvi. Papež v onem času bil je do leta 1073 Aleksander II. Po smerti njegovi pa kriči ljudstvo po rimskih ulicah: „Hildebranda hoče imeti sv. Peter papeža“. Tu se je pokazalo, da pregovor: „Ljudski glas je Božji glas“, ni brez pomena. Plemenitejšega ter vrednejšega moža ne bili bi mogli izvoliti med nasledniki sv. Petra. Bil je mož razumen, moder, učen, bistroumen ter skušen; ker bil je svetovalec že prešnjim papežem. Težko se odloči za to častno, pa težavno mesto; slednjič se vdá volji božji ter si da ime Gregorij VII.

Berž po nastopu jame izverševati svoje že sestavljene osnove. Leta 1074 skliče v Rimu cerkveni zbor,

*) Veljá ko nadaljevanje člankov: „Cerkev nepremagljiva.“

da odpravi raznovertne napake, ki so se vrinile cerkvenih zadevah.

Više duhovske službe so takrat vladarji svojevoljno prodajali, ter posebno izročevali svojim dvornim ljubljencem. Ta napaka se imenuje v zgodovini „simonija“. Ime ji je od nekega Simona, ki je hotel od apostelnov kupiti za denar dar, da bi mogel tudi on čudeže delati. Jasno je, da so na ta način tudi lahko marsikteri nevredni postali škofje.

Še mnogo drugih napak je odpravil Gregorij VII. Na cerkvenem zboru je določil: „Kdor prejme od svetnih ljudi škofijo ali opatijo, naj se ne šteje k škofom in opatom; treba tudi ni takemu pokoren biti. Prepovemo tudi takim hoditi v cerkev, dokler službe ne odlože.“

S tem pa je dregnil Gregorij pri vladarjih v seršenovo gnjezdo; posebno Henrik IV je bil s tem hudo razžaljen. To je bilo povod dolgemu boju med cerkveno in svetno oblastjo.

Henrik, vdan strastnemu življenju, neče, morda tudi ni zmožen umeti plemenite naloge velicega Gregorija. Ne zmeni se nič in oddaja, kakor poprej, duhovske službe nevrednim možem. Gregorij ga opomni večkrat po očetovsko, a vselej zastonj. V zlobnosti svoji skliče še celó Henrik sam v Worms zbor svojih priveržencev, kateri izrečejo odstavljenje papeža. To bilo je papežu presilno odveč; kar ni mogel doseči z lepo, hoče izvršiti z ostrostjo po cerkvenih postavah. Papež zbere krog sebe zveste in postavne škofo, izbóči Henrika iz Cerkve, ter odveže podložne od pokorščine. To je pomagalo. Papežu vdani nemški knezi odpadejo od Henrika, se zberó in odstavijo Henrika, ako se v jednom letu ne poverne v naročje sv. Cerkve.

To ni bilo nič posebnega v tadanjem času; kajti po cerkvenih postavah je bilo prepovedano občevati z izobčenimi; bili so pa tudi verni ljudje prepričani, da izobčenec vladanju ni kos.

Kaj naj stori sedaj Henrik? Zapuščen od večine svojih podložnih, sklene s papežem se pomiriti; kajti druge rešitve ne najde njegovo prekanjeno serce. Zapusti toraj svoj dom, ter hiti v ostri zimi na Laško v Kanoso, kjer je takrat bival Gregorij. Po tadanji šegi opravlja tri dni pokoro pred Kanoso; potem še le smé priti v grad, kjer se pogodi s papežem, ki ga tudi odveže izobčenja.

Papežem nasprotni zgodovinarji rabijo to priliko, da očitajo papežem prevzetnost, častilakomnost, vladateljnost. Toda po krivici; čas in nazori ljudi so to zahtevali. Vérno ljudstvo je vedelo, kako zeló se je pregrešil Henrik, videti je tudi moralo kazni za to.

Pravični zgodovinarji odobravajo naredbe papeževe. Tako je Döllinger, ko je bil še katolik, pisal to-le: „Da bi bila to sramota in nečast, ker je moral Henrik delati pokoro tri dni, to ni res, kajti v onem času so vladarji prostovoljno opravljali še težavnejši pokoro.“

Protestanški zgodovinar W. Menzel piše o tem: „Gregorij dovoli Henriku priti k njemu. Naloži mu pa zato hujšo pokoro, da bi spoznal, ima li cesar resno voljo, da bo svoje djanja popravil. Mož vesten stoji nasproti mladenču brezvestnemu. Gregorij ni storil tega iz prevzetnosti, kajti on ni klical Henrika, ter ga tudi pričakoval ni. Henrik sam ga je silil k temu.“ In dalje pravi: „Gregorij se je boril za sveto, pravično reč, a proti hudobnim ljudem, ki niso bili voljni zapustiti pregrešne svoje poti.“ Toda Henrik ni bil prišel iz čistega namena k papežu. „Sila kola lomi“, pravi pregovor; in res je. Henrik ni mogel storiti družega, sicer bi bil ob cesarstvo. Kmali pa je pokazal, da se je ne mara hlinil pri Gregoriju. Komaj namreč pride v Lombardijo k svojim priveržencem, ondotnim knezom, že pokaže svoje

pravo lice, ktero je prej bilo pokrito s krinko. Ondi v svoji prevzetnosti odstavi Gregorija, ter postavi novega papeža. Bil je to važen korak njegov, a zanj osodovit.

Nemški knezi, papežu vdani, precej izvolijo novega cesarja, ker Henrik, kterege je papež izbóčil, ni bil vladanju sposoben. A Henrik se malo briga za izbóčenje, temveč hoče z orožjem nepokorne kneze pokoriti. To se mu tudi posreči. Ostane mu nasprotnik še v Italiji, namreč papež. Tudi tega hoče ponižati. Z vojsko svojo gre v Italijo pred Rim, ter jame oblegati mesto. Hoče namreč dobiti papeža v roke. Oblega bila je vedno hujša in Rimljani so pregovarjali papeža, naj se pogodi s cesarjem; a papež stoji neupognjen, ne sluša nasvetov mermrajočega ljudstva. Ni že bilo misliti, da bi se mogel rešiti papež, kar pride Robert Guiskard, poveljnik Normanski v Siciliji, in reši papeža iz nevarnosti. Papež se podá v Salerno, kjer leta 1085 umerje: Poslednje besede njegove so: „Ljubil sem pravico, sovražil krivico, zato umerjem v pregnanstvu.“

Umerl je véliki papež, borivši se vse svoje žive dni za svobodo sv. Cerkve. Umerl je z mirno vestjo, da je svojo dolžnost spolnoval natanko. Zmaga pa je tudi sledila delovanju Gregorijevemu. V duhu njegovem delujejo njegovi nasledniki, ter tudi priborijo Cerkvi zaželjene pravice.

Osoda Henrika IV pa je bila nemila. Sin njegov uprè se njemu, ga prisili, da odstopi od vladarstva, ter ga zaprè v lúgelheimu. Zares, dosti očitno strahovanje: Henrik je obsedal svojega duhovnega vesoljnega očeta, zdaj pa njega stiska njegov lastni sin! Zapuščen od vseh premišluje Henrik v ječi svoje pregrehe! Toda kar neprevidoma se raznese glas, da je Henrik IV ušel. Res je bilo tako. Do Lütticha pride; tù prosi sosednje vladarje, naj mu pomagajo pogoditi se s cesarjem, da bi si zopet prisvojil krono. A nikdo se več ne zmeni za nekdanj mogočnega vladarja. Prekletstvo bilo je vidno na njem. Leta 1106 umerje zapuščen od vseh, a tudi zaničevan, ker umerl je izbóčen. Prepovedana bila mu je blagoslovljena zemlja; pet lét leži v taki zemlji, še le potem prenesó kosti nesrečnega Henrika IV v Špiro, kjer počivajo pradedi njegovi.

More li biti nasprotnik Cerkvi bolj očitno kaznovan? ...

Henrik V pa sklene mir s Cerkvijo leta 1122. Tu so dali cesarju, kar je cesarjevega, a tudi Cerkvi, kar je cerkvenega.

Henrik obljubi, da hoče dati nazaj vse cerkvene posestva na Nemškem in Laškem, da bode volitev škofov in opatov prosta, da hoče biti Cerkvi bramba, ter da prizná v vsih duhovnih zadevah samostojnost Cerkve od države. Cesar pa smé škofom in opatom, ki so bili tedaj tudi posvetni knezi, vladajoči v svojih deželah, podeljevati državne in knežje pravice, ti pa morajo cesarju oddajati, kar je njegovega.

Tako je bil sklenjen mir za nekaj desetletij; toda že Friderik Rudečbradec dá povod boju med državo in Cerkvijo. Jdnakih nazorov bil je poln, kakor Henrik IV. Cerkev naj bode dekla državi, oblast papeževa pod cesarjevo oblastjo, to zahtevajo posvetnjaki; to bi se pa razumelo tako-le: Pervi ter glavni glas v državi in Cerkvi ima vladar.

Friderik bil je mož obdarovan z mnogimi duhovnimi zmožnostmi; pa tudi Cerkev je imela pravega moža na stolu sv. Petra. Bil je Hadrijan IV; njemu jednak je bil tudi njegov naslednik Aleksander III. Boj bil je ljut, a končal se je srečno za Cerkev. Vse prešnje pravice so bile povernjene Cerkvi. Kmalu potem umerje cesar v križanski vojski, pogoltnili so ga valovi Kalikadna, reke na Sirkem.

Po njegovi smerti je bila Cerkev v polnem vživanju svojih pravic. Porok temu nam je ime: Inocencij III. (Dalje sledí.)

Razgled po svetu.

Laško in vsesvetno. (Kaj vse rodi nova éra!) V Torinu so zasačili družbo ponarejevalcev očitnih papirjev in pisem. Pri teh sleparjih in tatovih so vdeleženi Lahí, Angleži, Francozi, Amerikanci in Poljci in imeli so namen ponarejati očitne papirje angleške, ameriške, ruske, laške in kanadske. Naj večí doveršene tatvine v poslednjih letih so bile v zvezi s temi harambaši tatov in sleparjev. Imeli so gospodje veliki tatovi svoje opravnike in komisarje, ki so jim delali na vse strani in so bili dobro plačevani. V roke so dobili do sedaj enega Amerikanca, enega Poljaka in nekega Laha Bixio-ta. — Se bo mar kdo temu čudil, ako se ozremo na to, kar so mnoge vlade, zlasti laška, nemška, francoska in belgiška počenjale poslednji čas zoper tisto Cerkev, ktera od Boga opravičena po vsem svetu označuje: „Ne kradi!“ Nismo prerok in tudi ni potreba biti, terdimo pa stanovitno to, kar smo že večkrat rekli, da mir se ne bo, in se ne more poverniti na svét, dokler bo papež jetnik, in dokler se cerkveni ropi ne ustavijo.

Na Francoskem framasonsko vladno rogoviljenje zoper Cerkev napreduje, akoravno je vlada z Gambetom v senatu in v zbornici poslancev bila nedavno zopet hudo ošibana. Ti sovražni ljudje hočejo z neko novo postavo to doseči, da bi mogli tudi sodnike prosto po svoji volji odstavljati in postavljati, — v šolstvu pa hočejo postaviti za prisiljeno obiskovanje šol, da bi z divjo silo tirali vso mladino v brezverske šole, ondi mlade serca vere oropali in popolnoma spridovali. Pa v obojem oziru so zadeli na hud upor v senatu in v zbornici. Pri vsih teh sovražljivostih pa te hudodelnike vest peče in se bojé ljudstva. Zato očitno naznanjajo, da so z Rimom v prijaznosti, akoravno je to farizejska laž. Pri vstanovljanju papeževnega poslanca Mons. Czacki-a so se Gambetta in ministri kazali silo priljudne, zdaj pa se zanj ne menijo in nadaljajo svoje trinoško preganjanje zoper katoliško Cerkev.

Prestopi v katoliško Cerkev. *) Poslednji čas je zopet več in znamenitih Angležev zapustilo anglo-protestanške zmote in se povernilo v katoliško Cerkev, kakor č. g. Horacij Wilcoks iz Plimouth-a, ki izhaja iz rodovine Leonarda Fishe-ja in je bil prostanški pastor v omenjenem mestu; pa g. Bolbolds, iz silo bogatega rodú Suffolskega, z ženo in hčerjo vred; zraven teh še 24 duhovnov anglikanskih obrednikov. „Semaine religieuse“ iz Grenobla naznanja, da je škof Mermillod duhovna posvetil barona Baumbach-a, iz znamenite protestanške rodovine v Stuttgardu; le-ta se je v svojih šolskih letih vernil v katoliško Cerkev. — Sloveči dr. Litterkorth, poljuden pisatelj, se je odpovedal protestanstvu v Zürich-u. Ta mož se šteje k naj večim nemškim obertnikom. — G. Stanley, slavni angleški baritonist, je prestopil h katoličanstvu v pasioniški cerkvi v Highgate-u. — Poslednjič naznanjajo misijonske sporočila, da je ob koncu posta eden japonskih misijonarjev ob enem kerstil 800 oséb. Bili so to potomci starodavnih kristjanov, ker

*) Kdor o tako učenih možéh, kakor so n. pr. naslednji, bere, da so prestopili v katoliško Cerkev, mora vendar verjeti, da so se poprej po mnogem preiskovanju prepričali o njeni resnici; ali ne? Kako revni in zaničljivi so toraj tisti bedaki, ki menijo, da so zato kaj vredni, ker so vero svergli.

imeli so do poslednjega preganjanja hranjen kelih in druge svete reči. V Kobi in v Suki se keršanske cerkve od nekaj mesecev obilneje obiskujejo. V Kobi je zraven tega bil keršen glavar tiste okrajine, ki je naj bogatejši mož in ima naj večí vpliv v tisti deželi.

Bratovske zadeve.

Koledar za prihodnji teden:

9. pros. Perva nedelja po ss. 3 Kraljih — 10. S. Pavel pušavnik. — 11. S. Higin. — 12. S. Ernest. — 13. Sv. Hilarij. — 14. S. Feliks. — 15. S. Maver.

Zahvala:

V hudi in nevarni bolezni sem svojega ljubega otročiča prav goreče priporočila Naši ljubi Gospej presv. Jezusovega Serca, in ko nisem imela že prav nič upanja, je bil zopet zdrav. Bodi ji hvala in česenje!

J. Zazak.

V molitev priporočeni:

Nekdo, ki se v cerkvi nevkretno vede v spotikljej drugim, da bi se poboljšal. — Bolna za zdravje. — Nesrečen človek, posebno v dušnih potrebah. — Dušni pastir in spovednik na Koroškem za zdravje. — Odvernjenje duhovne in časne nevarnosti. — Dušni pokoj.

Zlate zerna za ysaki dan mesca.

10. dan. Vari se nečimerne hvaleželjnosti pri svojih delih in govorih; le ponižnost in čisti namen: Bogu dopasti, ima dober nasledek.

11. dan. Kdor zná z Jezusom govoriti, nima nikoli dolgočasa.

12. Dobre bukve so zemljevidi, na kterih najdemo pot v nebesa.

13. Kakor dim v nič gre, ko se dviga kviško, tako prevzetnež, ko se povzdiguje.

14. Kolikor slabše ti o družih misliš, toliko slabši si ti sam.

15. Čas je taki, kakor ga oberneš: dober, ali pa slab.

16. Ne bodi slama, ki se hitro vname, pa kmali ugasne.

Listek za raznoterosti.

Kratek pogovor.

Brezvérec:

Sem brezvérec, pa je preč!
Révsnil básni je glaván.

Vérec:

To pa ni častnó odveč:
Tó lahkó je vsak cigán!

Preštév ali „budget“ *) za dijaško kuhinjo. Pred vsem veselo naznanilo, da je „vse pokrito“, vse ponikve

*) „Budget“ je angleška beseda, izvirno pomeni „žep“, košek, kanister. Angleži izgovarjajo „bödžet“, Francozi „büdzé“, — Slovenci pa naj si sami gledajo, kako: ker so časnikarji temu nepotrebnemu klópu dopustili, da se je vgrizel v njihovo kožo.

zadelane, kakor pravijo učeni gospodje, ali po študentovski rečeno: dolga nimamo nič, razun tega, da ob novem letu povemo dobrotnikom in prijateljem, „kako stoji študentovska kuhinja“?

Ta prijetni dogodek utegne nam še levičarje (če je kateri v kakem kotu) pridobiti, da bodo z nami glasovali ter dobimo potrebno večino za sprejemanje radosvoljnih davkov na kake dobre dvoje kvatre. Ako ne bode kaj novih prirastkov bi utegnili s kakimi 40—45 gl. na mesec izhajati. Ker se je število podpiranih le zlagoma naraščalo, toraj se je plačalo od sred septembra do konca leta 1880 za živež in precej obilno tudi za pomoč k bukvam, obleki, svečavi, kruhu posebej itd. le dobrih 130 gl. Kruha namreč se jim pri jedi ne more dajati, dokler se nam „budget“ ali žep toliko ne zredi, da bi bili temu kos. (Konec sledi.)

Poterdilo. Zopet prejel 3 gl. zbirke „Zg. Dan.“ za pogorelce. Bog plačaj! J. Dernovšek.

V Celovcu so zadnji dan leta 1880 dopoldne pokopali ondotnega knezo-škofa preč. gosp. Val. Wiery-a. Pričujoči so bili solnograški vikari škof, škofa graški in mariborski, deželna predsednika graški in domači, z drugimi vradniki vred. Ljubljana je bila zastopana po prečast. gospodu kanoniku Petru Urhu in škotozem kaplanu čast. gap. Ž. Bohincu. Pridigali so mariborski škof, pokopavali solnograški prvostolnik. Pogreb je bil veličasten, ljudstva velike množice. Ranjki je bil rojen v Šmariji na Koroškem 12. sveč. 1813, mašnik posvečen 1835, kanonik postal 1844, škof posvečen pa 21. listop. 1858, umrl 29. grudna 1880. Bil je višji pastir v prav lepem slovezu. Bog mu daj večni mir!

Svarilo. Opravnik protestanške družbe, ki plačan od luteranarjev prodaja luteranske ss. pisma in razne ropotije, je hodil pred novim letom po Bizaviku, potem šel dalje in je marsikomu vsilil kaj nekatiškega blaga. Nekteri, ko so zvedili, kaj je to, so bukve potergali in požgali, drugi so v dvomu, pri čem da so. Katoličani naj vedó, da jim je od sv. Cerkve prepovedano take reči brati in naj se z motivcem ne menijo, ako pride; če pa kaj tacega imajo, morajo po cerkvenih naredbah v škofiji oddati. „Danica“ je že pred več tedni v novo svarila pred takim blagom in zoper drugoverske „agente“. Kdor noče čuti, mora čutiti!

Iz Bosne nam je došlo pisanje — pa za zdaj prepozno — ki zavrača neke krivičenja; toraj prihodnjič.

Moške duhovne vaje so obhajali po več deželah proteklo leto in so se prav dobro poterdile. Več dni zaporedoma so se shajali v odločeni cerkvi ob zaznamnjani uri poslušat ogovore z glavnimi resnicami in dolžnostmi keršanskega življenja. Med tem časom so si prizadevali bolj zbrani biti, in kolikor so opravila dopustile, bolj samotno živeti. Dokončevale so se vaje s skupnim obhajilom moških. Zbirali so se tako med drugimi katoliški rokodelski možje, trgovci itd. — Take vaje bi se dale po mnogih krajih vravnati brez posebnega truda; posebno koristne bi bile po mestih, tergih in večih vaséh ob času, ki ni hudega dela ter ob uri, ko delavci že domú pridejo. Rešili bi se mnogi potopljenci. Tudi bi se o tacihih prilikah dale zavračati mnoge zmote, ki jih poklicani ali pa vsiljeni zapeljivci trosijo. Probate.

Je li mertev ali živ? V Milanu so te dni na ulicah pobrali nekega 60letnika, po imenu Gaggia. Bil je terd, merzel, negibljiv, brez sape in tripanja žilice, oči odperte, steklene, neobčutne za luč. Vse znamnja smerti so bile pri njem. Tresli so ga in vse poskušali, če je

še živ. Vse zastonj. Položé ga v mertvašnico med druge merliče. Še malo manjka do 48 ur, ko ima pokopan biti, — kar se Gaggia zbudi, ker so ga kerči popustili. Mislite si njegovo sterjenje, njegov strah! Klicati jame na pomoč. Čuvaj priteče... Zavpije in odnese peté. Vernejo se trije ali štirje in prepričajo se, da merlič ni mertev; oskerbé pomoč z vso naglico. V kratki uri je zdrav. Zdaj je od smerti vstali v bolnišnici Abbiatograsso, je in pije, kakor bi se nič zgodilo ne bilo.

Poslednje novice. Kakor Bog tēpe Angleže v Aziji in Afriki po poganih, tako je jel šibati tudi Francoze v Afriki. Poslali so bili neko veliko odpravo po reki Nigri; napadli pa so jih čeruhi ter so polovico ljudi pomorili, druge razkropili. Anglija greši že davno zoper Rim in zoper Irce; Francija pa je k Napoleonovim izdajskim pregreham zoper papeža zdaj začela pridevati ne manj strašnih v domači deželi zoper cerkvene redove. Naj poslednjiši naznanila z južnega afrikanskega obrežja kažejo zopet na to, da se Angležem ondi prav tesno godí, in angleški zopervladni časniki sami menijo, da naj bi Anglija ta kraj opustila. Prašanje je, kaj bi bilo s katoliškimi misijoni? — Tudi v Belgiji katoličani nočejo brezverskih šól. Katoliške ondotne šole imajo čez 13.000 učencev. Naj večí večina delavskega prebivalstva noče nič slišati o brezverakih šolah.

Dobrotni darovi.

Za študentovsko kuhinjo: Č. g. J. P. 1 gl. — Č. Al. Puc 2 gl.

Za pogorelce v Danjah v Soriški fari: A. St. 1 gl.

Za Zagreb: A. St. 1 gld. — Preč. g. A. Jugovic 3 gld.

Za sv. Očeta: Preč. gosp. zlatomašnik Karol Tedeschi 22 gl. s pristavkom: „Gorjani sv. Očetu sa novo leto“. — Č. g. Mart. Zagovarjan 2 gl. (in 4 gl. „za posebne potrebe“). — A. St. 1 gl.

Za sirotišnico v Banjaluki: Č. g. Mart. Barlič 1 gl. — G. A. Š. 40 kr.

Za bulgarski katol. misijon v Adrijanopolu: Č. g. župnik V. Majer 11 gl. 70 kr. — Č. g. Ferlan, župnik v pok., 5 gl. — Po č. g. Jak. Dolencu 2 gl. — G. K. Jemec 3 gl. (za tab.). — Iz Doba O. 2 gl. — Neimenovana 50 kr.

Za misijone oo. Trapistov med Kafri: A. St. 2 gl. — G. A. Verhovec 1 gld. — G. Tom. Pirnat 2 gl. — Preč. g. Ant. Jugovic 3 gl. — Iz Doba O. 2 gl. — Iz Mavčič po č. g. župniku 4 gl.

Za bratovščino sv. Bonifacija: Gnja. V. Melcer 1 gl.

Za Ratisbona v Jeruzalemu: G. And. Verhovec 1 gl. — Iz Doba 1 gl.

Za Božji grob v Jeruzalemu: Gnja. V. Melcer 1 gl.

Za sv. Detinstvo: Gnja. V. Melcer 1 gld. — Iz Borovnice po č. g. kaplanu (mesca listop.) 8 gl. 40 kr.

Pogovori z gg. dopisovalci.

Dr. J. K.: Prav z veseljem vse vravnano. — G. V. Kl. na V.: Oddali založništvu. — P. Š.: Hvaležno prejeli; zakasnjeno nasleduje. — G. Fr. K. v Mar.: Ravno došlo; preserčna hvala in veselo novo leto!

Vabilo in prošnja. Kteri še niso poslali naročnino za leto 1881. so priljudno prošeni, da bi to spolnili brez pomude, — ravno tako tudi, kteri so s plačo kaj zastali.